

NATASCHA KAMPUSCH
Het meisje in de kelder

Allan Hall & Michael Leidig

NATASCHA
KAMPUSCH

Het meisje in de kelder

the house of books

Oorspronkelijke titel

Girl in the Cellar: the Natascha Kampusch Story

Uitgave

Hodder & Stoughton, Londen

Copyright © 2006 by Allan Hall and Michael Leidig

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2006 by The House of Books, Vianen/Antwerpen

Vertaling:

Ed van Eeden en Edwin Krijgsman

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer BNO, Amsterdam

Omslagfoto

© Grainger Laffan

Foto's auteurs

Allan Hall: © EuroPics

Michael Leidig: © Grainger Laffan

Opmaak binnenwerk

ZetSpiegel, Best

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN: 978 90 443 2915 5

D/2006/8899/186

NUR 402

Dit boek is tot stand gekomen met de hulp van de journalisten Jakob Weichenberger, Katharina Oke, Jessica Spiegel, Paul Eidenberger, Jörg Michner en vele anderen.

Dit boek wordt opgedragen aan alle vermiste kinderen die nog niet gevonden zijn, en aan hun families.

Aan mijn moeder, Pamela en Oscar
Allan Hall

Inhoud

Voorwoord 9

1. Een moeilijke jeugd 17
2. Wolfgang Priklopil:
portret van een monster? 49
3. De ontvoering van Natascha 87
4. Leven in de hel 114
5. Sporen die nergens naar leiden 145
6. Beperkte vrijheid 180
7. Ontsnapping 206
8. Nasleep 259

Bronnen 287

Voorwoord

Strasshof an der Nordbahn in Oostenrijk is een klein stadje. Het heeft een beroemd spoorwegmuseum, een paar pensions en een donker verleden waar de pakweg negenduizend bewoners over zwijgen tegenover de toeristen die het op doorreis bezoeken. Het was hier dat Adolf Eichmann, de opperlogisticus van de nazi-holocaust, tegen het einde van de oorlog 21.000 Hongaarse joden in een wreed concentratiekamp opsloot, gevangenen van een regime dat al miljoenen mensen naar de vernietigingskampen in Polen had getransporteerd.

De geïnterneerden van kamp Strasshof hadden geluk: de meesten van hen wisten de oorlog te overleven als dwangarbeiders in de fabrieken en werkplaatsen van het nabijgelegen Wenen. De plaatselijke bewoners praten – net als de meeste Oostenrijkers, die, waar het het naziregime en hun rol daarin betrof, na 1945 aan collectief geheugenverlies leden – liever over het Sound of Music-decor, het bier en de bloemen in deze ‘tuinstad’ vlak bij Wenen, dan over hun betrokkenheid bij slachtoffers en beulen. ‘Het is allemaal verleden tijd,’ zei een van de oudere bewoners kort nadat zijn woonplaats om 12.53 uur op die zonnige middag van 23 augustus 2006 opnieuw geschiedenis schreef.

Precies op dat tijdstip vluchtte een jonge, bleke, schichtige vrouw, haar huid spookachtig vaal door een jarenlang gebrek aan daglicht, haar ogen halfgesloten en tranend door de zonneschijn die ze ontwend was, van de oprit van het huis op de Heinestrasse 60. Ze gooide de Bosch-stofzuiger, waarmee ze een BMW van binnen aan het schoonmaken was, neer en ging ervandoor.

Er waren geen zoeklichten die haar volgden, geen schildwachten met geweren of honden, geen prikkeldraad of mijnenveld om te nemen. Maar toch was dit een grootse ontsnapping, een overwinning van de menselijke geest op een onvoorstelbare wreedheid, waar deze verwaarloosde tiener de voorafgaande 3096 dagen onder gebukt was gegaan.

Dit was het moment waarvan het meisje had gedroomd sinds ze als tienjarige op weg naar school van straat was geplukt door zo'n man voor wie ouders hun kinderen waarschuwen, een roofdier van het soort dat scenario-schrijvers in Hollywood en fantasierijke auteurs bedenken om het kwaad te belichamen. Maar het was geen fictie wat haar overkwam en heel wat keren tijdens haar gevangenschap vroeg ze zich af of haar leven ooit een happy end zou krijgen.

De man die deze jonge vrouw haar jeugd benam, door haar leven te offeren aan de duivelse krachten die hem beheersten, had even zijn rug naar haar toegekeerd om een telefoontje op zijn mobieltje te beantwoorden. Dat moment van onachtzaamheid, die fractie van een seconde waarin God een teken leek te geven dat hij Natascha Kampusch niet was vergeten, zette haar ertoe aan te ontkomen aan een kerker waarvan de aard en de af-

metingen de wereld zouden schokken en verbijsteren.

Ze had maar heel weinig tijd. In die eerste paar seconden – terwijl de stofzuiger nog steeds zoemde op de vloer van de BMW 850i van haar ontvoerder en de huisvrouwen in de omliggende huizen het eten aan het klaarmaken waren – moest ze een flink gat slaan tussen haar en de man die haar haar leven had ontnomen. De laatste keer dat ze de vrijheid had geproefd was op die onstuimige, natte ochtend van 2 maart 1998, toen ze naar school liep en in de klauwen terechtkwam van de psychotische Wolfgang Priklopil.

Haar ongetrainde spieren, aangespoord door de dubbele stuwkracht van angst en adrenaline, joegen haar ondervoede lichaam over heggen, door achtertuinen en een nabijgelegen straat in. Het was een sprint over tweehonderd meter die niet met de camera is vastgelegd. Als dat wel het geval was geweest, dan zou het een historische foto zijn geweest... het moment dat ze voor een beter leven koos. Later zou ze haar vlucht als een spontane beslissing omschrijven.

‘Ik wist dat het nu of anders misschien wel nooit was. Ik keek in zijn richting. Hij had zijn rug naar mij toegekeerd. Kort daarvoor had ik hem juist verteld dat ik zo niet door kon leven. Dat ik zou proberen te ontsnappen. En, nou ja, ik dacht, nu of nooit...

Voor mij leek het een eeuwigheid, maar in werkelijkheid waren het tien of twaalf minuten. Ik rende in de richting van de volkstuintjes, sprong over een heleboel heggen, en in paniek holde ik rond om te zien of er iemand was. Ik belde ergens aan, maar om een of ande-

re reden deed er niemand open, en toen zag ik dat er iemand in de keuken was.

Ik moest duidelijk zien te maken dat het hier om een noodgeval ging. De vrouw was zo verbijsterd dat ze aanvankelijk niet reageerde. Vervolgens bleef ze maar zeggen: “Ik begrijp het niet, ik begrijp het niet.” Dat bleef ze maar herhalen. “Ik begrijp het allemaal niet.”

Ze liet me niet binnen. Heel even was ik daar verbaasd over. Maar om zomaar een totaal onbekende binnen te laten – ik kan die vrouw wel begrijpen, in dat kleine huisje met een zieke echtgenoot. Ik kon me zelfs niet achter een struik verschuilen. Ik was bang dat die misdadiger de vrouw zou vermoorden, of mij, of ons beiden.

Dat zei ik ook. Dat hij ons zou kunnen vermoorden. De vrouw was nog steeds erg bezorgd en wilde niet dat ik haar kleine grasveldje op kwam. Ik was totaal in de war. Wat ik echt niet wilde was dat er een politieauto van het nabijgelegen bureau Gänserndorf zou komen. Ik wilde meteen praten met degene die belast was met “de zaak Natascha Kampusch”.

Toen kwamen er twee politieagenten. Ik zei dat ik was ontvoe... nou ja, dat ik was gevlucht en dat ik acht jaar gevangen was gehouden. Ze vroegen me hoe ik heette en wanneer en waar ik was geboren en op welk adres enzovoort. Ik vertelde het hun. Natuurlijk was dat allemaal niet bepaald leuk. Ze herhaalden de informatie die ik hun had gegeven in hun radio. Toen heb ik er simpelweg op aangedrongen dat ze me snel naar hun auto zouden brengen. “Ik ga niet zomaar door deze tuin naar de auto lopen,” zei ik tegen hen.’

En dus namen de agenten contact op met hun superieuren en werd een meisje dat de speurders al lang als overleden hadden gearhiveerd, herboren als een jonge vrouw – angstig, onzeker maar veilig, eindelijk bevrijd uit de klauwen van een man die haar de ene dag cadeautjes gaf en de volgende dag met de dood bedreigde, mocht zij ooit vluchten.

Enkele uren later was Wolfgang Priklopil zelf dood, nadat hij zich onder een trein had geworpen vanwege de schaamte en de straf die hem boven het hoofd hing. Het beroofde de wereld van de mogelijkheid om in de rechtszaal gerechtigheid te zien: het betekende eveneens dat de complexe relatie tussen slachtoffer en dader alleen door haar kon worden toegelicht.

En verklaringen zijn nog steeds nodig. Tijdens de dagen die op deze *grand finale* volgden, toen ieder toestel dat op het vliegveld van Wenen landde journalisten en tv-camera's aanvoerde, de faxen van haar advocaten oververhit raakten vanwege de vele aanvragen voor interviews en film- en televisierechten die binnenkwamen, werd duidelijk dat de band die werd gesmeed in de kerker die hij voor haar inrichtte en tijdens de uitjes waarop hij haar meenam, verre was van het simpele verhaal van slaaf versus meester, goed versus kwaad, slachtoffer versus onderdrukker, dat de geschokte wereld erin wilde zien.

Het valt niet te ontkennen dat het een verschrikkelijke misdaad is om een kind bij haar dierbaren weg te halen. Maar tijdens haar gevangenschap veranderde de situatie op de Heinestrasse 60 en kan het zijn dat Natascha in zekere zin Priklopil langzamerhand is gaan manipuleren en als een geraffineerde poppenspeelster zijn emoties be-

speelde teneinde een heel klein beetje vrijheid, materiële dingen en zelfs iets van liefde te krijgen. Sommige kranten hebben haar, wellicht niet helemaal terecht, afgeschilderd als de ‘gegijzelde uit de hel’, terwijl Oostenrijkse dagbladen en internetsites de eerste vier weken nadat ze was ontvlucht werden overspoeld door hatemail van mensen die beweerden dat ze geen slachtoffer was maar een gewillige gast wier DNA wellicht in zijn bed was aangetroffen – dat van iemand anders dan van hem werd gevonden en het is bekend dat hij nooit een vriendin heeft gehad – en zich afvroegen waarom ze nooit eerder heeft proberen te ontsnappen, ondanks dat er daartoe herhaaldelijk mogelijkheden lijken te zijn geweest.

Bij relaties is het, net als het leven zelf, nooit zwart-wit. Onder het dak van het pand Heinestrasse 60 vonden dingen plaats waar maar twee mensen weet van hadden, en een van hen heeft zijn geheimen mee het graf in genomen. Dit boek zoekt echter antwoord op de vragen die Natascha tot nu toe niet heeft willen beantwoorden, waarbij het geen oordeel over haar wil uitspreken. Maar het probeert wel het raadsel op te lossen van wat de meest intrigerende nieuwskwestie van de afgelopen tien jaar is geworden: waarom hij, waarom zij, en waardoor kon een lafhartige ontvoering veranderen in iets wat op een liefdesgeschiedenis lijkt?

De schrijvers van dit boek volgen de zaak Natascha Kampusch al sinds ze in 1998 werd ontvoerd en zijn daartoe in contact gekomen met onderzoekers die zich diepgaand met deze kwestie bezighouden. Zonder de enorme zeggingskracht van Natascha’s eigen verhaal, noch haar ongelooflijke heldhaftigheid te kort te willen

doen, hebben wij ons verdiept in zaken die een nieuw licht op deze onvoorstelbare geschiedenis kunnen werpen, en dat zullen we blijven doen.

Kende haar familie de ontvoerder, al was het maar als vage bekende? Hoe ongelukkig was Natascha nu werkelijk als kind? Was de kelder een soort toevluchtsoord, een vlucht uit een gezin dat was verscheurd door ruzies en een scheiding? Wat voor soort 'genegenheid' bloeide er op tussen Natascha en haar ontvoerder? Had ze mogelijkheden om te vluchten voordat ze daadwerkelijk de benen nam?

Koos ze er, met andere woorden, zelf voor om te blijven?

Het is een verhaal zoals de wereld dat nog niet gehoord heeft, met details die Natascha zelf zal moeten beschrijven. Maar dit boek probeert de lezer voldoende informatie aan te reiken om zelf te kunnen concluderen of dit niet meer is dan een geval van zwart en wit, goed en kwaad, licht en donker, of dat de vele schakeringen daartussenin de emoties die deze geschiedenis oproept compliceren en verwarren. Schijn bedriegt vaak in dit ongelooflijke verhaal.

Hoofdstuk 1

Een moeilijke jeugd

Wenen. Stad van romantiek, van suspense, van intriges, geschiedenis en pracht en praal. De hoofdstad van het Habsburgse rijk, het decor van Graham Greene's meesterwerk *The Third Man*, de stad van de niet zo blauwe Donau, de walsen van Strauss en roomtaarten waarvan alleen de aanblik al dik lijkt te maken. Het hele jaar door trekt ze bezoekers van over de hele wereld en er zijn enkele belangrijke wereldwijde organisaties gevestigd, zoals het Internationale Agentschap voor Atoomenergie en diverse VN-instanties. Dat is wat de toeristen weten, ze zien de gebouwen die stammen uit vervlogen tijden, ze eten wienerschnitzels en Sachertorte. Er was nooit reden een vakantie te bederven met een wandeling naar het 22ste district, waar Wenen haar grandeur verliest en verwordt tot een pokdalige, ouwe toverkol.

De wijk heet tegenwoordig Donaustadt, in een poging van de stadsbestuurders om de slecht onderhouden woningen en de vervallen fabrieksgebouwen een wat betere reputatie te bezorgen, maar alleen een naamsverandering is niet voldoende om de sfeer van wanhoop die in een groot gedeelte van dit gebied hangt te verjagen. Hoogbouw waar een kwart van de bewoners werkloos is,

openbare ruimtes waar verslaafden heersen en dronkenlappen tekeergaan, vallen, ruziemaken en een slaappleats zoeken. Daarbij maken ze de slecht verlichte voetgangerszones tussen de huizenblokken, waar seks of drugs – of allebei – worden aangeboden, onveilig – niet bepaald een gebied dat de gemiddelde toerist die Wenen bezoekt zou willen aandoen. Maar nu behoort het 22ste district tot de bezienswaardigheden en oefent aantrekkingskracht uit op zieke geesten, crimineel geïnteresseerden en gewone nieuwsgierigen. Net als Dealey Plaza, het glooiende parkje in Dallas, waarvan aanhangers van samenzweringstheorieën vermoeden dat de tweede schutter van de moord op JFK zich ophield, of de tunnel in Parijs waar prinses Diana verongelukte, spreekt deze plek veel mensen aan die geschokt zijn over wat een meisje dat hier opgroeide overkwam. Er stoppen al taxi's op de Rennbahnweg, appartementenblok 38, waar flatnummer 18 onderdeel van uitmaakt. De chauffeur doet het raampje omlaag en wijst naar de zevende verdieping, waarbij de blik van zijn klanten zijn vinger volgen. De ene keer nemen ze foto's, dan weer stappen ze uit om de lucht op te snuiven, waarna ze weer instappen en verdwijnen, hun nieuwsgierigheid bevredigd, evenals de behoefte om vrienden hun vakantiekiekjes te kunnen tonen: 'Kijk, hier woonde ze nou.'

Dit is waar het slachtoffer vandaan komt, de plaats waar Natascha Kampusch op 17 februari 1988 werd geboren om haar uitzonderlijke noodlot tegemoet te gaan.

Haar woning bevond zich in een van de sociale-woningbouwflats die de linkse regering in de jaren zeventig in Wenen liet bouwen, lang na de naoorlogse periode van

opbouw. Het complex telt meer dan vierentwintighonderd woningen en twaalfduizend bewoners. Het stadje waar ze terecht zou komen, was daarentegen ontworpen als een groene voorstad voor de welgestelden uit Wenen.

Het verhaal van Natascha Kampusch zou kunnen beginnen met de gebroeders Grimm-opening ‘er was eens’, want er was een tijd dat het leven voor haar vader en moeder goed was. Ludwig Koch, een vierentwintigjarige meesterbakker – een zuinige, nijvere, keurige, respectabele man – werd verliefd op de mooie, gescheiden Brigitta Sirny, 29 jaar en moeder van twee dochters. Het was het jaar 1980 en Ludwigs zaak breidde zich steeds verder uit.

Nu is alles anders. De achteneenhalf jaar waarin hij in het reine moest zien te komen met het rampzalige verlies van zowel zijn bedrijf – eens bezat hij een keten goedlopende bakkerijen – als zijn dochter, hebben hun tol geëist van Ludwig.

Uit gesprekken zou je kunnen opmaken dat hij door de gebeurtenissen in augustus 2006 te veel drinkt en in de war lijkt. Aan de ene kant is hij uitgelaten over een afloop waar hij niet van had durven dromen, maar anderzijds is hij verbitterd vanwege de commercie die zich over zijn geliefde Natascha ontfermt. Net zoals de krachten die hem van zijn geliefde en zijn werk hebben beroofd, zijn het zaken waar hij geen invloed op heeft.

De relatie met Natascha’s moeder liep al lang voor de verdwijning van het meisje op de klippen, maar af en toe wordt hij nog overweldigd door nostalgie, liefdevolle beelden van de vrouw van wie hij eens hield. In een exclusief interview vertelde hij de auteurs van dit boek:

‘Ik ben nooit getrouwd geweest met de moeder van Natascha. We hadden zo’n dertien jaar een relatie, en woonden ruim zeven jaar samen. Ik kan het me niet meer precies herinneren, maar zoiets was het ongeveer. We leerden elkaar via een wederzijdse vriend kennen, die ons aan elkaar voorstelde, en het klikte. We konden in het begin heel goed met elkaar opschieten en we hadden samen een zaak – ze kwam in de bakkerij werken. Samen besloten we dat we een kind wilden. Ze was gepland en we wilden het beiden. We droomden van een gezin, hoewel Natascha’s moeder zelf al twee kinderen had.

Mijn dochter werd geboren in het Göttlicher Heiland-ziekenhuis op de Hernalser Hauptstrasse. Het was een prachtig moment. Ik weet niet hoe lang de geboorte duurde, ik denk een uur of vier, vijf. Ik herinner me nog dat ik heel blij was met de zwangerschap, want we hadden het allemaal gepland en ze was gewenst, maar ik was er zeker van dat het een jongen zou worden. Ik had iedereen verteld dat ik een zoon zou krijgen en ik had weddenschappen afgesloten, en toen het een dochter bleek te zijn, was dat een schok voor me. Maar op het moment dat ik haar voor het eerst in mijn armen hield, smolt ik. Ik wist dat ik haar voor niets op de wereld zou opgeven. Ze was echt helemaal volmaakt. Ik was er tijdens de hele geboorte bij, wat voor kerels van mijn generatie nogal uitzonderlijk was.

We noemden haar Natascha vanwege mijn vader, die ook Ludwig heette. Hij was tijdens de Tweede Wereldoorlog gevangengenomen door de Russen en had vijf jaar sovjetgevangenis overleefd. Toen hij terugkwam

maakte hij steeds grapjes over de Russische vrouwen, en voor hem noemde ik haar Natascha. Ik vond het sowieso een mooie naam.

Hij overleed in 1988, maar voordat hij stierf heeft hij Natascha nog kunnen vasthouden. Hij was tachtig toen hij doodging, dus hij had een lang leven achter de rug. Net als ik was hij ook meesterbakker, en door hem kwam ik in het vak terecht. Tot het allerlaatst was hij gezond en hij stierf aan een hartaanval. Ik ben blij dat hij haar nog heeft kunnen zien. Jammer genoeg is mijn moeder twee jaar geleden overleden, dus heeft ze niet meer mee kunnen maken dat Natascha vrijkwam. Mijn moeder, Anna, en Natascha hadden een heel sterke band, ze was haar favoriete grootmoeder.

Natascha is mijn enige kind. Sommige mensen zeggen dat ze kunnen begrijpen hoe moeilijk het was dat ik mijn enige kind kwijtraakte, maar het zou geen verschil hebben gemaakt als ik nog een dozijn andere kinderen zou hebben gehad. Een kind is een kind en het verlies was verschrikkelijk. Ik wens niemand toe wat ik heb doorgemaakt.

Ik weet werkelijk niet waarom het na de geboorte misging met onze relatie, ik wil er niet meer over zeggen dan dat we allebei fouten hebben gemaakt. Waarschijnlijk had het meer met het werk te maken dan met iets anders. Geld veroorzaakt volgens mij altijd zo veel onenigheid. Onze relatie was plotseling afgelopen toen ze de sloten van de flat liet vervangen; toen wist ik dat het voorbij was. Ik denk dat dat ongeveer vier jaar was voordat Natascha werd ontvoerd. Er waren wat problemen rond de voogdij en uiteindelijk werd besloten

dat Natascha iedere twee weken een weekend bij mij zou zijn. Ik denk niet dat het een ideale plek was waar ze woonde, het was geen goede plek voor een kind, maar daar kon niemand iets aan doen. Het was gewoon niet goed, en ik wilde zo goed mogelijk voor haar zorgen wanneer ze bij mij was. Ik wilde dat ieder weekend als een vakantie voor haar was. Ik nam haar vaak mee naar Hongarije, waar ik een huis had – en nog heb – in de buurt van het kuuroord Sarvar, in het westen van het land. Eigenlijk staat mijn huis in het stadje Nyoger, acht kilometer daarvandaan, en ik denk dat ze het daar heerlijk vond.

Waar ik ook heen ging, ze was altijd bij me. Als ik naar de disco ging, kwam zij met me mee, als ik een vriend bezocht, vergezelde ze me. We gingen heel vaak zwemmen, eigenlijk bijna altijd, en ze had daar een heleboel vrienden. Soms maakte ze een wandeling. Toen ze verdween, was ik ervan overtuigd dat ze uit ontevredenheid het huis was ontvlucht, naar Hongarije, maar dat was niet het geval.

Ik leerde Hongarije kennen omdat ik daar vaak was vanwege mijn werk als bakker. Ik was adviseur van Hongaarse bedrijven. Er woonden daar veel Oostenrijkers. Natascha was er zoals overal heel erg graag gezien. Ze kon met vijf mensen tegelijk praten en ook nog een onderhoudende gesprekspartner zijn. Ze leerde Hongaars, want kinderen pikken een buitenlandse taal heel snel op, en ze zei altijd tegen me dat ze later vertaalster wilde worden. Ik denk dat ze een talent voor communicatie heeft.

Als klein meisje was ze dol op dieren. In Wenen had

ze twee katten. Een daarvan heette Cindy, en die heb ik nog steeds. Maar na haar ontvoering zei mijn moeder dat ik hem nu Natascha kon noemen, omdat dat geluk zou brengen – negen levens en dat soort dingen. Dus noemden we haar Tashy.

Haar kamer stond ook vol met poppen. Ze had er heel veel, een heleboel had ze gekregen van familieleden, ze was altijd gek op poppen. Haar lievelingsmuziek was die van Herbert Grönemeyer, de populairste zanger van Duitsland.

Als kind was ze al heel volwassen. Waar andere kinderen graag nog sprookjes horen, was zij gefascineerd door het nieuws op televisie. Ze las altijd boeken die haar wat leerden over de wereld om haar heen, ze moesten haar horizon verbreden. Ik weet dat ze hield van boeken over biologie. Ik weet dat ze in die kelder vaak lang alleen is geweest en zichzelf moest zien bezig te houden. Haar passie waren documentaires en boeken die haar iets vertelden over de wereld.

Ik hoorde dat Natascha vermist was toen haar moeder me op een dag belde. Eerlijk gezegd maakte ik me niet zo veel zorgen, want Natascha's moeder had me verteld dat ze ruzie hadden gehad. Ik dacht dat ze alleen maar haar moeder bang wilde maken, en ik was er niet zo verontrust door, tot de volgende dag, toen ze nog niet was komen opdagen. Toen begon de nachtmerrie.

Ik heb een hel doorgemaakt, maar mijn leven is nu helemaal veranderd. Ik heb een nieuwe vrouw en mijn dochter is nu ook weer terug. Ik ben 51 en nog jong genoeg om van beiden te kunnen genieten. Er is een

beroemd nummer van Udo Jürgens met de tekstregel “Altijd schijnt de zon”. Dat is mijn levensmotto.

Ik kan me nog herinneren hoe een van onze burens in Hongarije haar vroeg te komen helpen om jam te maken, en ze kreeg een pot mee naar huis. Ze was zo trots.’

Ludwig Koch straalde liefde en trots uit voor zijn kind, dat is duidelijk. Maar het leven van de jonge Natascha ging niet over rozen, niet na haar ontvoering, maar ook niet daarvoor. Ze woonde in een treurige wijk in een flat waar na de scheiding van haar ouders vaak niemand was. Haar bijna volwassen zussen woonden niet in de buurt en er hing – en hangt nog steeds – een sfeer van neerslachtigheid; de schitterende prijzen die het leven in petto heeft waren niet voor de bewoners van deze buurt weggelegd, maar voor gelukkiger lieden. Niet voor mensen zoals zij.

Burens die er nog wonen zeggen dat de spanningen tussen haar ouders hun weerslag hadden op Natascha, die daar op een niet ongebruikelijke manier uiting aan gaf: haar onzekerheid over zichzelf en over haar omgeving resulteerde in bedplassen, angsten, een negatief zelfbeeld en een sterk fluctuerend lichaamsgewicht. Toen ze werd ontvoerd, werd ze door haar klasgenoten gepest met de bijnaam Porky. In de twee maanden voor haar ontvoering was ze tien kilo aangekomen.

Net als de man met wie ze de jaren die haar vormden doorbracht, was ze niet uitzonderlijk goed op school, wat haar ouders ook mogen zeggen. Ze had een bovengemiddelde intelligentie, maar ze was een gemiddelde leerling. De ochtend van haar ontvoering was ze vroeger dan nor-

maal op weg naar school vanwege bijles in Duits. De burens en de moeders van haar schoolvriendjes vonden haar een lief en leuk meisje, maar niets duidde erop dat ze een bijzonder kind was. Ze was goed in handenarbeid en toen ze vier was maakte ze op de kleuteropvang een beeldje van klei dat haar vader nog altijd heeft.

De Alt Wien-kinderopvang op de Leopoldauerplatz 77 in het 21ste district van Wenen, waar Natascha na school naar toe ging, ligt slechts op twee minuten loopafstand van haar voormalige school, de Volksschule aan de Brioschiweg. Josefine Huttarsch is hoofd van deze naschoolse opvang, waar ze al dertig jaar werkzaam is. Ze glimlachte bij het horen van de naam Natascha en sprak vol genegenheid over haar:

‘Ik herinner me Natascha nog heel goed, hoewel ik haar jaren niet heb gezien. Ze was een heel levendig kind, altijd heel bewust van de dingen om haar heen en van zichzelf. En ze was zonder twijfel uitermate zelfverzekerd en eigenwijs, maar op een leuke manier. Het was een vriendelijk meisje, en we hebben nooit problemen met haar gehad.

De kinderen in deze opvang zijn tot tien jaar oud en ze komen hier omdat beide ouders werken. Ze maken hier hun huiswerk en Natascha was daar altijd erg goed in. Natuurlijk speelde ze soms meer en was er niet veel tijd meer voor het huiswerk, maar dat is normaal.

Ze hield veel van tekenen en van creatieve spelletjes, voor zover ik me kan herinneren, en ik geloof ook dat ze kleien erg leuk vond. Ze was een heel levendig klein

meisje dat de hele tijd rondrende en graag buiten speelde.

Ze had veel in het gezelschap van volwassenen verkeer, denk ik, met burens en vrienden van haar ouders, en daardoor kon ze een gesprek voeren als een volwassene. Ik denk dat ze heel vroeg volwassen is geworden door het feit dat haar ouders uit elkaar waren en ze heel veel in contact kwam met volwassenen.

Ze was heel geestig, hield ervan om grapjes te maken en kon met iedereen goed opschieten. Ik herinner me nog dat ze op heel jonge leeftijd al heel goed kon praten. Ze had heel veel vriendjes en speelde altijd met de andere kinderen. Ze was niet zo'n kind dat alleen in een hoekje zit.

Maar soms daalde er een triestheid over haar neer, ik weet niet goed hoe ik het moet zeggen, het was niet heel goed merkbaar, maar het was wel zo. Misschien had ze het thuis wel moeilijk, met de scheiding van haar ouders en zo. Ik heb altijd gedacht dat het iets normaal was, want veel kinderen met zo'n achtergrond hebben met dezelfde problemen te maken, het is min of meer normaal.

Maar ze was ook heel impulsief. Soms had ze hevige ruzie met haar moeder wanneer die haar kwam ophalen. Meestal kwam en ging ze alleen, want haar school is hier precies om de hoek, maar soms kwam haar moeder haar 's middags ophalen. Ik herinner me dat ze bij het weggaan weleens ruziemaakten, en daarbij werd er ook geschreeuwd.

Maar het leek me niet iets zorgwekkends, dat soort dingen zie je wel vaker. Ik nam aan dat ze thuis pro-

blemen had, maar daar viel niets van te merken wanneer ze bij ons op de opvang was. Ze had het er nooit over.

Natascha had soms ook ruzie met haar vader wanneer hij haar kwam ophalen, maar niets ergs. Ze was heel koppig en had een heel eigen willetje, maar natuurlijk niet in negatieve zin.

Ik herinner me de laatste dag dat ze bij ons was nog heel goed, een vrijdag. Ze was die dag heel energiek, meer nog dan anders. Ze zou met haar vader naar Hongarije gaan, maar hij was laat en daar was ze nogal opgewonden over. Ze was niet boos op hem of zo, ze kon alleen nauwelijks wachten tot hij er was. Haar vader was vaak een beetje laat als hij haar moest komen ophalen, maar dat kwam omdat hij zo veel werkte. Natascha keek altijd uit naar de uitstapjes naar Hongarije.

Ze had een heel goede band met haar stiefzusjes Claudia, die in 1968 werd geboren, en Sabine, geboren in 1970 en nu meervoudig tante, maar ze konden weinig doen aan de gevoelens van vervreemding die ze moet hebben gehad. Als haar ouders ruziemaakten, raakte de gevoelige Natascha daardoor van streek. Ze hield van hen beiden maar de burens denken dat ze meer met haar vader had dan met haar moeder. En er wordt beweerd dat Frau Sirny Natascha vaak aan haar lot overliet, hetgeen haar wrok iedere dag weer moet hebben doen toenemen.

Deskundigen hebben vaak gewezen op de negatieve gevolgen van ouders die in aanwezigheid van hun kinderen ruziemaken. Recent onderzoek aan de University of Ro-

chester in New York laat zien dat het niet alleen de opzichtige zaken zijn – gooien met dingen, schreeuwen, vloeken – waar kinderen onder lijden, maar ook de subtielere, onderhuidse spanningen in gezinnen waar men zich erop voorstaat nooit in aanwezigheid van de kinderen ruzie te maken.

Penny Mansfield, directeur van het relatie- en huwelijksbureau One Plus One, zegt: ‘Ouders die zijn afgeleid door hun eigen onderlinge conflicten, zijn minder goed in opvoeden, want de kinderen krijgen niet genoeg aandacht.’ Kinderen reageren soms ook door de ruzies waar ze getuige van zijn, na te doen. ‘Ze leren dat dit de manier is waarop mensen met elkaar omgaan. Maar het ergste is het wanneer een kind denkt: als papa zo kwaad is op mama, dan kan hij dat ook op mij zijn. Hun veiligheid wordt bedreigd.

Ludwig geeft toe dat er ruzies waren, geeft toe dat er spanning was, maar hij kan niet zeggen of dat negatieve gevolgen heeft gehad voor Natascha. Hij hoopt van niet, zegt hij. Hij heeft het geluk gevonden met zijn nieuwe vrouw, Georgina, een 48-jarige Hongaarse onderwijzeres, en woont nu in een huis in dezelfde wijk als waar hij vroeger met Natascha en Brigitta woonde. Hij erfde het, maar moest het verkopen en betaalt nu huur om er te kunnen wonen, de gevolgen van de teloorgang van zijn bedrijf, die zich voltrok nadat Natascha werd ontvoerd.

‘Wat kan ik nog meer over haar vertellen?’ zegt hij, terwijl hij zijn hersens pijnigt. ‘Ze was een heel intelligent en creatief kind. Ik herinner me dat ze als tienjarige al de aandacht van zes volwassenen kon vasthouden. Ze praatte en praatte maar, en maakte iedereen aan het lachen. Ze

was een echte babbeltante, van heel jongs af aan al extrovert en spraakzaam.

In de buurt en op school had ze veel vrienden en vriendinnen. Ze vond het heerlijk om naar school te gaan, en ik denk dat ze het daar ook wel goed deed. Alle vakken vond ze leuk.’

Hij zei dat ze vooral dol was op het kleine poesje dat ze vlak voor haar verdwijning had gekregen.

‘Ze was zo vaak alleen thuis en ze bracht heel veel tijd door met die poes, waar ze gek op was. Het beestje was nog klein toen ze verdween. We hadden een veel oudere poes die van mijn moeder was geweest, ze heette geloof ik Muschi. Die kreeg kleintjes en een ervan gaven we aan Natascha. Ze vond het fantastisch, en ze bracht hem groot met melk uit een flesje.

Hannes Bartsch, de eigenaar van Planet Music in Wenen, zag ik vaak in Hongarije. Hij weet alle grote popgroepen te krijgen. Natascha ontmoette er een paar van toen hij ze naar Hongarije haalde. Ze hield van popmuziek. Ik bedoel, in de tijd dat het financieel beter met me ging, toen mijn leven er nog goed voor stond en ik wel vijf of zes keer per jaar naar de Wörthersee ging. (De Wörthersee is een populaire vakantiebestemming voor welgestelde Oostenrijkers, tegen de achtergrond van het adembenemende berglandschap van Karinthië.)

Ze maakten opnamen voor een beroemde Oostenrijkse televisieserie, *Ein Schloss am Wörthersee*, en Natascha raakte in gesprek met leden van de filmploeg. Zo leerde ze de sterren Roy Black en Franco Adolfo

kennen. Ze kwamen vaak in het hotel waar ik verbleef. Er kwamen daar allemaal beroemdheden, en zij maakte dat als kind allemaal mee. Ze sprak met hen en was nooit verlegen. Dat is de reden dat ze nu niet bang is voor grote namen en spotlights; ze was ermee bekend.’

Maar terug naar het heden. Hij wil graag iets laten zien en staat op van tafel. Alsof hij ons op een of andere manier wil laten delen in die mooie momenten, loopt hij naar de kleine keuken, waarvan de wanden met hout betimmerd zijn, en dan de tuin in. Terwijl hij zijn ogen tegen het zonlicht beschut zoekt hij in zijn zak naar de sleutel van de schuur. Vervolgens maakt hij de deuren open en rijdt een elektrisch wagentje over de tegels naar buiten. ‘Toen Natascha hier nog woonde, was er hier gras. Het is allemaal een beetje veranderd, maar deze speelgoedauto heb ik voor haar bewaard. De accu is nu leeg, maar ik heb hem altijd schoongehouden voor haar,’ zegt hij, en als om zijn woorden te onderstrepen haalt hij een zakdoek tevoorschijn en veegt daarmee een vlek van de motorkap.

Gedurende de lange jaren van haar gevangenschap werd deze auto een soort symbool van hoop bij alle wanhoop. Na zijn nachtelijke uitstapjes in de groezelige wijken van Wenen, kwam hij steeds weer terug bij dat stuk speelgoed waar zijn verdwenen dochter zo dol op was geweest. Het leek alsof alleen de aanraking ervan haar aanwezigheid op een of andere manier kon oproepen.

‘Wat hij kostte doet er niet toe. Soms liepen de zaken goed en soms ook niet. Zo is het leven, als een acht-

baan, maar wat voor mij altijd belangrijk was, was dat ik het goede deed voor mijn kind.

En ik gaf haar niet alleen maar cadeautjes. Ik probeerde haar ook goede adviezen te geven en haar te waarschuwen voor bepaalde dingen in het leven. Ik zei altijd tegen haar dat ze weg moest blijven bij vrienden die dat niet zijn, bij mensen die alleen maar ja zeggen omdat ze iets van je willen. Ze glimlachen in je gezicht maar willen alleen maar een mes in je rug steken. Die les heeft ze tot op de dag van vandaag onthouden, nu een heleboel mensen iets van haar willen.’

Hij zei dat Natascha nooit een materialistisch ingesteld kind was, en dat ze liever praktische cadeaus kreeg dan allerlei flauwekul. Hij weet nog dat hij haar een keer tijdens een vakantie in Hongarije meenam om ‘mooie schoenen’ te kopen:

‘Ze bekeek even snel de modellen en liep vervolgens naar een hoek van de winkel en koos een paar rubberlaarzen,’ zegt hij. ‘Ze had geen oog voor de mooie schoenen, ze wilde laarzen zodat ze in de tuin kon spelen, het grasveld kon besproeien en dat soort dingen. Ze vond het sowieso heerlijk om in de tuin en buiten te spelen.

Natascha heeft heel weg weg van mijn moeder, ze lijken ongelooflijk op elkaar. Ze heeft haar blik, haar karakter, haar intelligentie. Toen ik naar het interview op televisie keek, leek het of ik mijn overleden moeder zag toen ze jonger was.

Maar haar volharding en koppigheid heeft Natascha ook van mij. Daardoor heeft ze alles kunnen doorstaan en haar lot in eigen handen kunnen nemen.’

Tijdens een vakantie in Hongarije, kort voordat ze ontvoerd werd, beleefde Natascha iets wat een eerste jeugdliefde leek. Martin Bartsch, de thans 21-jarige zoon van haar vaders vriend Hannes, zei dat hij haar beschouwde als een ‘vriendinnetje’, en genoot van haar gezelschap, ook al was ze drie jaar jonger dan hij:

‘Ze was anders dan andere meisjes van die leeftijd. Meestal vond ik ze vervelend, maar met Natascha te praten was leuk en ze was beleefd. We maakten fietstochten in de omgeving. Er was een voetbalveld waar we vaak stopten. Ik was gek op voetbal en wilde altijd een balletje trappen, en zij deed altijd mee, hoewel ik niet weet of ze wel van voetbal hield. Maar zo was ze, altijd bereid om mee te doen.

We namen nooit iets te eten mee, daarvoor gingen we naar huis, meestal bij mij. Dat gebeurde wel vaker, omdat mijn moeder er was en Natascha dol op haar was. Natascha’s moeder zag ik nooit in Hongarije. Ze was er altijd alleen maar met haar vader. Ik weet dat hij een hele goede kok was en hij maakte vooral het lekkerste banket, maar ik denk dat hij in het weekend alleen maar rust wilde en er tussenuit zijn. Je kon zien dat hij heel veel van Natascha hield, ze hadden een geweldig hechte band en hij zorgde echt heel goed voor haar. Af en toe hadden we een barbecue-avond, met soms vijf mensen en ook wel vijftien, maar hij was al-

tijd zichzelf.

Als Natascha niet aan het spelen was, was ze met haar vader aan het knuffelen. Ik denk dat hij de belangrijkste persoon is geweest bij de hele zoektocht naar haar. Hij gaf het nooit op, alle anderen dachten dat ze nooit meer boven water zou komen, en ook ik geloofde dat ik haar nooit meer zou zien. Maar haar vader twijfelde er echt nooit aan dat hij op een dag zijn Natascha weer terug zou vinden.’

Natascha’s laatste dagen in vrijheid, voordat haar nachtmerrie begon, bracht ze samen met haar vader en de familie Bartsch door in Hongarije. Ze gebruikten samen een late maaltijd, waardoor ze ook weer laat terug waren in Wenen, waardoor de opeenvolging van gebeurtenissen in gang werd gezet die zulke dramatische gevolgen had.

Aan tafel zat iedereen ‘te lachen en te praten’, volgens Erika Bartsch, de vrouw van Hannes. Natascha had die ochtend met de herdershond van de familie Bartsch gestoeid en ’s middags was ze in de tuin onrijpe pruimen gaan plukken om jam van te bereiden. Ze was gek op de natuur, vlinders en de natuurroutes die door het hele gebied lopen. Ze hield ervan om in bomen te klimmen en naar de paarden te gaan in een weiland in de buurt, en ’s winters vond ze het heerlijk om te gaan sleeën in de nabijgelegen heuvels. Tijdens haar gevangenschap, toen ze in Priklopils kerker zat opgesloten, moet de afwezigheid van de natuur, van de seizoenen, haar heel zwaar zijn gevallen.

Soms ook nam ze tijdens de weekenduitstapjes een naaisetje mee en maakte kleren voor haar poppen. Vaak

vlocht ze armbanden van gras en zei dan: 'Ik maak er een voor mammié.' Ze was het tegendeel van de man die over haar beschikte: sociaal, aardig, charmant, vriendelijk en open. Frau Bartsch herinnert zich die gelukkige tijd nog:

'De kinderen speelden voetbal op het veld in de buurt of waren aan het springen of ravotten of klommen in bomen. Het was daar heerlijk voor hen. Pal tegenover ons liep een pad dat het bos inging, en dat was ideaal om te gaan fietsen. Ze moesten zichzelf zien te vermaken want de andere kinderen waren Hongaars en ze kenden maar een paar woorden in die taal, dus konden ze bijna niet met elkaar praten.

Als we een barbecue hadden, speelden de kinderen in de tuin. We hadden 2600 vierkante meter, en de volwassenen zaten lekker in het zonnetje wat te kletsen. Natascha's moeder was er nooit, ze kwam altijd alleen maar met haar vader. Je kon zien dat ze gelukkig was en een goede band met hem had. Wanneer ze moe was ging ze soms bij hem op schoot zitten en dan kreeg ze een knuffel. Ze hadden een heel hechte band.'

Hongarije was een soort land van Narnia voor Natascha, een eeuwigdurende vakantie ver weg van de treurige flats en slecht onderhouden straten waar ze woonde. Niemand noemde haar daar Porky of pestte haar omdat ze in bed plaste.

Het zijn dierbare herinneringen die ze tijdens haar gevangenschap koesterde en haar vader hoopt dat ze er binnenkort weer samen heen kunnen gaan, op zoek naar een

verloren jeugd.

Een verloren jeugd – en een jeugd met een kant die misschien nog duisterder was dan al die uren die ze alleen was in de flat van haar moeder of dat ze zich opsloot in haar kamer wanneer haar ouders ruzie hadden. Het kwam aan het licht toen agenten van de Natascha-taskforce vier kleurenfoto's kregen waarop ze als kind stond. Dat gebeurde vlak nadat ze verdween. Maar het waren wel heel andere foto's dan die van Natascha tijdens haar eerste communie, of de schoolfoto's waar ze lachend op stond en die werden gebruikt voor de poster die overal in de stad werd opgehangen.

Bijna naakt, met laarzen tot aan de dijen en een rijzweep, en een klein topje dat maar deels over haar buik reikte, kijkt ze naar links op de grond en wekt de indruk zich niet bepaald op haar gemak te voelen. Op een andere ligt ze naakt op bed, gewikkeld in een stola van imitatiebont.

De moeder van Natascha gaf ze met tegenzin aan iemand die ze had gezien en die vanaf het allereerste begin bij het verhaal betrokken was geweest. Die persoon leende er een paar en bezorgde ze aan de politie en aan een psycholoog die gespecialiseerd was in kindermisbruik. Op voorwaarde dat hij anoniem zou blijven, vertelde degene die op de foto's stuitte aan de schrijvers van dit boek:

‘Er zaten foto's van Natascha in een doos met familiekiekjes, en terwijl ik met Natascha's moeder zat te praten, keek ik die door.

Ik was verbijsterd toen ik ze zag, en vroeg wat het was. Ze leek in verlegenheid gebracht en beweerde dat het familiefoto's waren die Claudia had genomen. Ze had me wat foto's beloofd, dus ik vroeg of ik die mocht hebben, maar dat weigerde ze. Dus vroeg ik haar: "Wat stelt het voor? Is het iets onschuldig of niet. Als het onschuldig is, mag ik ze toch wel hebben?"

Ze stemde toe, maar ik kon zien dat het haar niet lekker zat. Ik bracht ze meteen naar de politie, en een expert op dat gebied kwam me meteen vertellen dat het een duidelijk geval van kindermisbruik was.

Maar de politiedeskundige, dr. Max Friedrich, die de leiding had van het medische team dat Natascha de eerste weken na haar ontsnapping onder zijn hoede nam, zei dat de foto's niet strafbaar waren.'

Dr. Eva Wolfram-Ertl, een andere psychiater die is opgeleid om seksueel misbruikte kinderen te begeleiden, kreeg de foto's ook te zien. Zij zei klip en klaar dat er een kind van ongeveer vijf jaar op te zien was en dat de foto's seksueel getint waren. Dr. Wolfram-Ertl stelde, en haar collega's waren het daarmee eens, dat deze foto's 'geen ruimte lieten voor een andere interpretatie'. In 1998 zei ze tegen het Oostenrijkse kwaliteitstijdschrift *Profil*: 'Het nemen van deze foto's is zonder twijfel een vorm van seksueel misbruik. Die houdingen, een klein kind zou uit zichzelf dergelijke houdingen niet aannemen. Het gaat hier niet om het kind, om haar welbevinden, haar ontwikkeling of haar behoeften, het draait om de behoefte van de volwassene die het kind ongetwijfeld aanzette tot die poses.'

Volgens dr. Wolfram-Ertl hebben kinderen tijdens hun ontwikkeling hun eigen erotische en exhibitionistische fasen, maar misbruik begint ermee dat een volwassene met pedofiele neigingen de seksualiteit van een kind gebruikt om zijn eigen perverse behoeften te bevredigen. ‘Deze foto’s zijn zonder twijfel gemaakt om seksuele opwinding op te wekken,’ zei ze.

Vanuit psychoanalytisch oogpunt konden deze foto’s niet in verband worden gebracht met de verdwijning van Natascha, zei dr. Wolfram-Ertl indertijd. Dr. Wolfram-Ertl wilde iedere mogelijkheid uitsluiten dat het kind ontvankelijker was voor misbruik als het was opgegroeid in een ongezonde ‘geseksualiseerde’ omgeving. Ze maakte zich zorgen dat het kind had blootgestaan aan diverse mannelijke relaties van Frau Sirny en over de bewering dat Natascha’s vader haar meenam naar discotheken voor volwassenen. Ze wees bovendien op de symptomen waar Natascha aan leed – bedplassen, matige schoolprestaties en haar sterk schommelende gewicht – en die mogelijk samenhangen met de geseksualiseerde sfeer thuis en de klaarblijkelijk pornografische foto’s.

Toen ze in het kader van dit boek werd gevraagd naar haar opmerkingen, die in tegenspraak waren met het standpunt van een van de bekendste Oostenrijkse psychiaters, wilde dr. Wolfram-Ertl niet reageren. Haar interview van toen blijft de enige gelegenheid waarbij ze de foto’s analyseert.

Wat betreft professor Friedrich, de man die zich gedurende de eerste zes weken na haar bevrijding over haar ontfermde: het was zijn opvatting dat er geen sprake was van pedofilie, die ervoor zorgde dat er geen politieonder-

zoek volgde.

Tijdens een persconferentie kort na het vrijkomen van Natascha kreeg hij deze vraag: 'Is het waar dat u in 1998 een rapport heeft geschreven over haar en de familieomstandigheden? Dat er in 1998 vermoedens bestonden over seksueel misbruik binnen haar familie? Is het waar dat uw rapport daar betrekking op had? En tot welke conclusie bent u indertijd gekomen?'

Professor Friedrich keek ongemakkelijk toen deze vraag werd gesteld en antwoordde toen: 'Ik maakte deel uit van een team criminologen die me van informatie voorzagen. En zelf had ik ook toegang tot informatie.'

VRAAG: 'Tot welke conclusie bent u indertijd gekomen?'

ANTWOORD: 'Ik weet niet of dat rapport al is vrijgegeven door de politie. Ik geef geen commentaar. Wat daarin staat, zijn mijn ideeën erover.'

Claudia werd nooit aangeklaagd vanwege de foto's, áls ze al nam, zoals haar moeder beweert. Toen de familie werd gevraagd om bevestiging, weigerde men commentaar. Diverse onderzoekers die zich de afgelopen jaren met de zaak Natascha bezighielden, vinden het verbijsterend dat deze foto's als onschuldig werden beschouwd.

Max Edelbacher, 62, voormalig hoofd van het politieteam dat haar zaak onderzocht, werd voor dit boek geïnterviewd. Hij zag in Natascha een kind dat misbruikt was. Hij zei:

Vijfennegentig procent van de verdwenen kinderen

komt binnen vierentwintig uur weer boven water. Toen dat in dit geval niet was gebeurd, besloten we met de moeder te gaan praten.

Die stond bekend als een vrouw die veel met mannen omging. Meteen vanaf het begin van het onderzoek werden er details over haar relaties bekend. Waar het onderzoek naar de moeder in gebreke bleef, is dat er verzuimd werd om haar huis te doorzoeken of om een huiszoekingsbevel voor de flat te krijgen. Het was een fout om niet verder in die richting te zoeken.

Ik ben op de hoogte van die foto's, en dat Max Friedrich ze te zien kreeg. Maar ik denk dat hij fout zat met zijn voorstel om geen verder onderzoek meer te doen. En ik denk dat het ook een fout was om hem de verantwoordelijkheid voor Natascha te geven nadat ze was ontsnapt. Ik heb met Claudia gesproken en ze heeft bevestigd dat zij de foto's heeft genomen.

Toen Natascha vrij was gekomen en naar het politiebureau van Donaustadt was gebracht, hielden ze haar daar een uur of twee uur, en dat was volgens mij de grootste fout. Op dat moment had de zaak opgelost kunnen worden en de hele waarheid aan het licht kunnen komen. In plaats daarvan werd ze ondervraagd door een agent van een bureau waar niemand goed op de hoogte was van de zaak of wist welke vragen er gesteld moesten worden. Daar komt nog bij dat de mensen die de zaak in 2002 hadden overgenomen, er voor die tijd niets van wisten en dus lang niet zo goed geïnformeerd waren als het oorspronkelijke team. Als iemand van dat oorspronkelijke team in die cruciale eerste uren met haar had kunnen praten,

waren we misschien in staat geweest om de raadsels die nog steeds om deze zaak hangen, op te lossen. Ik bekritiseer de politiemensen in Burgenland niet, maar zij hebben niet te maken met het soort criminaliteit dat de hoofdstad kent, en als leden van het oorspronkelijke team uit Wenen met haar hadden kunnen spreken, dan was alles misschien heel anders gegaan.

Zoals het nu is, heeft Natascha haar verhaal verteld, en daar blijft ze bij. Ik weet niet wat er is gezegd tijdens de gesprekken tussen haar en Max Friedrich, maar ik weet wel dat de politie niet alles heeft kunnen doen en dat haar familie ook op afstand is gehouden. In plaats daarvan werden haar dingen ingefluisterd en daarmee was de kans dat alles naar buiten kwam verkeken. Ze heeft haar eigen versie van de gebeurtenissen kunnen creëren en dat kan niemand meer terugdraaien. Het beste wat we volgens mij kunnen hopen is dat wanneer ze dertig is of nog ouder, de hele waarheid eindelijk aan het licht komt, maar dat is nu niet mogelijk.

We weten dat Natascha indertijd is misbruikt door de minnaar van haar moeder. Hij schreeuwde tegen haar en mishandelde haar, vertelde ze mensen die wij hebben gesproken, met inbegrip van haar vader. Mijn vrouw was lerares en ze zei tegen me dat Natascha zonder twijfel een merkwaardig kind was, dat overduidelijk intelligent was maar niet zo goed functioneerde als je had mogen verwachten, en dat ze wereldwijd was op een manier die niet bij haar leeftijd paste.’

De 56-jarige Wenzel Schimanek woont met zijn vrouw Lotte nog steeds op hetzelfde trappenhuis in dezelfde flat als Brigitta Sirny en hij paste indertijd op de kleine Natascha als Frau Sirny er niet was – wat volgens hen nogal vaak gebeurde. Herr Schimanek, een oorspronkelijk uit Tsjechië afkomstige vrachtwagenchauffeur, is een heel goede vriend van Koch en gaat regelmatig met hem een biertje drinken om over vroeger te praten. Hij was onder de indruk van de jonge Natascha en vertelde de auteurs van dit boek:

‘Natascha was het intelligentste kind dat ik ooit heb gezien. Ze praatte voortdurend en amuseerde iedereen om haar heen. Toen ze zes was kon ze een verstandig gesprek voeren met een volwassene en ze wist altijd overal het antwoord op. Toen ze pakweg vijf jaar oud was, speelden we al kaart met haar.

Ze was ook heel grappig, ze was een heel geestig kind dat de hele tijd grapjes vertelde en iedereen aan het lachen maakte. Het was echt een schattig klein meisje.

Ze was dol op dieren, ze speelde met alle poezen en honden uit de buurt en had er zelf ook een, Tashy. Herr Koch heeft het beest nog. Ze vond televisiekijken erg leuk, maar ze was ook veel buiten en speelde met andere kinderen.

Ze tekende heel veel, ze hield van tekenen en dat soort dingen, ze was heel creatief.’

De familie Schimanek maakte samen met Koch, Frau Sirny en de kleine Natascha in het weekend regelmatig

uitstapjes in de omgeving van Wenen, en vaak gingen ze naar het nabijgelegen Hongarije (maar niet naar het vakantiehuis van Koch). Herr Schimanek herinnerde zich een van die tripjes nog goed:

‘Toen we een keer in Hongarije waren zei Luki, zoals Koch werd genoemd, tegen iedereen dat hij een verrassing voor ons had. Hij liet ons in een achter paarden gespannen wagen stappen en we sloegen een landweg in. Hij was net aan het vertellen wat voor geweldige verrassing het zou zijn, toen we bij een grote plas water op de weg kwamen. Een van de paarden probeerde er overheen te springen, terwijl het andere simpelweg stopte. Daardoor brak de as van de wagen, en het hele ding sloeg om.

Luki reageerde razendsnel en gooide de kleine Natascha in het gras, maar de rest van ons, inclusief hijzelf, vlogen uit de wagen in de plas met modderwater. We waren allemaal drijfnat en heel vies, en kleine Natascha begon te lachen en riep: “Dit is jullie verrassing, dit is jullie verrassing, wat een grappige verrassing, moet je jullie nou ’s zien!” Daar stonden we in die modderpoel, drijfnat en smerig, en we moesten allemaal lachen.’

Vervolgens vertelde Schimanek dat Frau Sirny twee jaar voor Natascha’s verdwijning zonder duidelijke reden opviel met hem te praten, en tot de dag van vandaag weten ze niet waarom. ‘We waren heel goede burens,’ zei hij, ‘en ook goede vrienden, maar er is iets gebeurd en ze wilde niet meer met ons praten. We zijn er nooit achter gekomen waarom.’

Maar in de koudeoorlogatmosfeer die het leven in flat nummer 18 begon te beheersen, bevond Natascha zich meer en meer in de vuurlijn van een relatie die op de klippen aan het lopen was. Ironisch genoeg waren het haar vaardigheden om genegenheid van haar ouders te krijgen die haar tijdens haar gevangenschap goed van pas kwamen.

Noch Frau Sirny noch Natascha heeft gezegd of de klap in haar gezicht die ze kreeg op de dag dat ze haar gevangenschap tegemoet ging, een incident was: deskundigen denken van niet. Ze gaf toe dat ze zich er een beetje schuldig over voelde, maar tegelijkertijd zei ze dat kinderen een beetje ‘discipline’ nodig hadden. Natascha heeft sindsdien gedaan of het niet meer dan een ‘tik’ was, en niet iets waar ze lang mee heeft gelopen.

Frau Sirny heeft nooit aangegeven of dit de enige keer was dat zoiets gebeurde. Een klap is heel iets anders dan systematisch geweld, maar er leek een sfeer te hangen die een normale ontwikkeling bemoeilijkte: ruziënde ouders, ruzies met haar moeder, haar moeder die ’s avonds veel weg was, haar ontevredenheid met de vriendjes die haar moeder koos. Natascha trok onzichtbare muren rond zichzelf op, zorgde voor haar eigen verborgen beschermings mechanismen.

Natascha nam overlevingsstrategieën mee die kelder in die ze thuis had geleerd en die haar in staat zouden stellen de beproeving niet alleen te doorstaan, maar zelfs de regie in handen te nemen.

‘Hoe je een extreme situatie doorstaat, hangt af van wat je van te voren allemaal hebt geleerd,’ zei een van de deskundigen op televisie – een van de miljoenen zinnen die

sinds haar bevrijding over de zaak zijn gezegd en geschreven. Dezelfde commentator voegde daaraan toe: ‘Natascha overleefde omdat ze al wist dat mensen slecht konden zijn. Dat was geen schok voor haar. Ze had geen vrienden, ze was eenzaam en ongelukkig, en toen ze werd ontvoerd was ze er inmiddels wel aan gewend om voor zichzelf te zorgen.’

Deskundigen onderscheiden drie soorten relaties die kinderen kunnen onderhouden met figuren die een moederrol vervullen. Het altijd betrouwbare, altijd liefhebbende, alles vergevende type, degene die altijd een verschrikking is en tot slot degene die een beetje van allebei is, met het tragische gevolg dat een kind discipline leert waar het niets mee heeft.

‘Dat was de relatie die Natascha moest onderhouden met haar ontvoerder, Wolfgang Priklopil. Het lijkt erop dat ze al zo’n relatie had gehad met haar ouders, dus was ze in staat om er het maximum uit te halen wanneer hij aardig was, en zo goed mogelijk met hem om te gaan wanneer hij wreed was,’ schreef een Engelse klinisch psychiater op grond van de krantenberichten. ‘Het zou erger zijn geweest wanneer ze alleen maar een liefdevolle moeder zou hebben gehad. Haar ontvoerder behandelde haar als een bijzonder iemand, en dat bood haar de liefdevolle aandacht die ze niet altijd van haar ouders had gekregen.’

Sinds haar ontsnapping hebben veel deskundigen gezegd dat ze Natascha niet beschouwen als een sociaal ingesteld persoon, en dat strookt met de herinneringen van leeftijdgenoten die haar voor haar het laatst in de klas hebben gezien. ‘Ze lijkt nu zelfs meer controle te hebben

dan ze in die tijd wilde,' sneerde er een. Controle: het is de klassieke graal die kinderen najagen wanneer ze denken dat ze die niet hebben.

Brigitte Weber, een dame die iets met Ludwig kreeg nadat diens lange relatie met Natascha's moeder stuk was gelopen, kende Natascha van enkele reisjes naar Hongarije en nodigde haar ook uit om bij haar in Wenen te komen logeren. Ze zei dat Natascha een heel goede band had met haar oudste dochter en telefonisch contact met hen hield nadat zij en Ludwig weer uit elkaar waren gegaan.

Frau Weber weet nog dat Natascha toen ze acht was een keer een weekend bij haar logeerde toen haar moeder een paar dagen in Parijs was. Natascha zei tegen Frau Weber dat ze liever voor altijd bij haar zou blijven, dan terug te gaan naar huis. Ze zei dat Natascha altijd lichamelijk contact zocht wanneer ze tv-keken, en tegen haar aan kroop. Ze wilde altijd vastgehouden worden, dichtbij zijn, en zat vaak op haar schoot, 'tot mijn knieën er pijn van deden'. Daar voegde ze aan toe: 'Ze zei dat ze dat van haar moeder niet mocht, omdat die bang was dat haar kleren zouden kreuken.'

Bovendien beweerde Natascha dat ze van haar moeder de telefoon niet mocht beantwoorden wanneer ze alleen thuis was, uit angst dat de beller zou begrijpen dat Natascha op die jonge leeftijd alleen werd gelaten. Volgens Frau Weber zei Natascha dat ze vaak deed alsof ze sliep wanneer haar moeder wegging. Als ze vervolgens alleen was, was Natascha vaak bang en werd dan 'via de brievenbus gerustgesteld door de burens, want Frau Sirny had haar verboden om de deur open te doen'.

Anneliese Glaser, de buurvrouw van Frau Sirny met wie Natascha de laatste avond van haar vrijheid een paar uur doorbracht, is ook erg negatief over Frau Sirny als moeder. Het is niet bekend of deze voormalige vriendinnen enorme ruzie hebben gehad, en of jaloezie en haat haar mening kleuren. Maar wat ze zegt strookt met de opvatting van anderen: Natascha was geen gelukkig kind. Ze vertelde de schrijvers van dit boek:

‘Frau Sirny klaagde altijd over Natascha, ze sprak altijd over haar alsof het een probleemkind was, hetgeen absoluut niet het geval was. Maar Natascha zei nooit iets slechts over haar moeder, hoewel we wisten dat ze het niet makkelijk bij haar had.

Op een keer kwam Natascha de winkel waar ik werkte binnenstormen en vloog me in de armen en hield me een paar minuten vast. Toen kwam haar moeder, helemaal rood en boos. Toen Natascha opkeek zag ik dat haar ogen helemaal vochtig waren, en haar wang was knalrood en er stond de afdruk van een hand op.

Natascha had het vaak over haar vader en haar grootmoeder, ze was echt graag bij hen en vond het heerlijk om erheen te gaan. Ze had een heel goede band met haar vader en haar grootmoeder, en dat kon haar moeder niet uitstaan.

Ik was zo blij toen het nieuws over haar ontsnapping bekend werd. Het was een dag voor mijn verjaardag, en ik ben naar Herr Koch gegaan om het met hem te vieren, we waren allemaal zo blij.

Maar ik geloof dat de hele waarheid nog niet naar

buiten is gekomen.’

De psychiaters hebben niet alleen een hele kluit aan de geestesgesteldheid van de man die Natascha ontvoerde, maar ook aan Natascha zelf.

Professor Johann Zapotoczky, hoofd van de psychiatrische afdeling voor volwassenen en kinderen in Graz, zei:

‘Ze werd ontvoerd toen ze tien was, en toen was haar persoonlijkheid al tot wasdom gekomen. Ze wist al hoe de wereld in elkaar zat. Als ze uit een gelukkig gezin kwam, zoals ze in het interview zei, dan zou ze een gezonde basis hebben gehad, een emotionele ondergrond om een sterke persoonlijkheid op te bouwen.

Maar ook al was het tegendeel het geval geweest, dan zou ze met haar wrede lot hebben kunnen omgaan. Als de familieomstandigheden moeilijk voor haar waren, dan houdt dat in dat ze had geleerd om met problemen en met volwassenen in zo’n situatie om te gaan. Als ze voor haar ontvoering met problemen te maken had gehad, dan zou dat in zekere zin betekenen dat ze voorbereid was op wat er daarna kwam.’

Dr. Reinhard Haller, de beroemdste forensisch psychiater van Oostenrijk, zei er dit over:

‘Op basis van wat wij hebben gehoord en gelezen, was ze van jongs af aan gewend aan moeilijke omstandigheden en ontwikkelde ze manieren om daarmee om te gaan. Het lijkt erop alsof ze als kind al bloot heeft gestaan aan gewelddadig gedrag en ze heeft zichzelf me-

thoden aangeleerd om met dat soort situaties om te gaan. Iemand die zozeggd gehard was, die wist hoe ze met extreme situaties moest omgaan en die al gewelddadig was behandeld in haar vroege jeugd maar ermee leerde omgaan, is natuurlijk beter bestand tegen beproevingen van welke soort ook dan een ander.’

Dat was het leven van Natascha Kampusch door de ogen van de mensen die haar kenden, en zij die haar leerden kennen: de familie, burens, vrienden en, ten slotte, psychiatrische experts die mensen met trauma’s behandelen. Ze had niet een heel erg gelukkig leven, hoewel ze wel gelukkige momenten kende. Ze propte zich bij vlagen vol, plaste in haar bed, haar kameraadjes pestten haar op school en ze voelde zich onzeker.

Het is echter mogelijk dat haar levenservaring, hoe kort die ook was, haar beter dan andere kinderen heeft gewaard tegen de beproeving die haar te wachten stond en dat ze in staat is geweest om iets van compensatie aan die traumatische ervaring te ontleen, zoals dagelijkse routine en aandacht, hetgeen de verschrikking draaglijk maakte.